

JYX

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
UNIVERSITY OF JYVÄSKYLÄ

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Ladonlahti, Tarja; Laamanen, Merja; Uotinen, Sanna

Title: Digitaalisten oppimisympäristöjen saavutettavuus koskee kaikkia

Year: 2018

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittajat & Jyväskylän yliopisto, 2018.

Rights: CC BY 4.0

Rights url: <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

Please cite the original version:

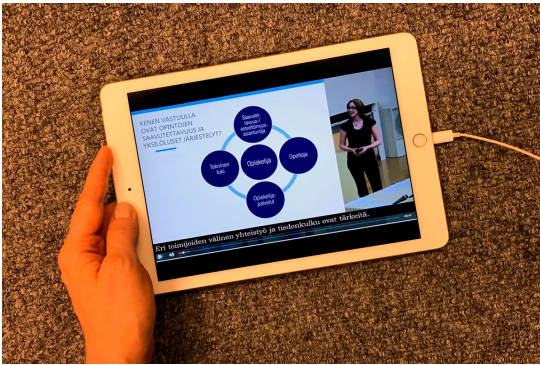
Ladonlahti, T., Laamanen, M., & Uotinen, S. Digitaalisten oppimisympäristöjen saavutettavuus koskee kaikkia. Ruusu puiston uutiset, (4). <https://peda.net/jyu/ruusu puisto/uutisarkisto/4-2018/2>

Ruusupuiston kärkeuutiset

KASVATUS- JA KOULUTUSUUTISIA JYVÄSKYLÄN YLIOPISTOSTA

Digitaalisten oppimisympäristöjen saavutettavuus koskee kaikkia

Digitalisaatio koskee läheisesti koulutusorganisaatioita, opiskelua ja oppimista. Se tarjoaa monenlaisia uusia mahdollisuuksia koulutuksen organisoinnille ja opiskelulle. Samalla se tuo myös veloitteita ja haasteita koulutuksen järjestäjille. Tutkimuksessamme tarkastelemme opiskeluun liittyvien digitaalisten toiminta- ja oppimisympäristöjen esteettömyyttä ja saavutettavuutta. Yliopistojen ja korkeakoulujen yhteishankkeiden avulla pyrimme myös lisäämään henkilöstön pedagogista ja teknistä osaamista. Digitalisaation myötä tulevaisuuden oppimisympäristöt ovat entistä monimuotoisempia. Opetuksessa on tärkeää taata

kaikille oppijoille tasavertainen pääsy paitsi luokahuoneisiin myös digitaalisiin oppimis- ja toimintaympäristöihin. Vuonna 2016 voimaan tullut EU:n saavutettavuusdirektiivi (2016/2102) vaatii viranomaisia tekemään digitaaliset palvelut saavutettaviksi sekä valvomaan saavutettavuuden toteutumista. Aihe on erittäin ajankohtainen, sillä kansallinen saavutettavuuslainsäädäntö tulee voimaan syksyn 2018 aikana ja se koskee kaikkia julkisia kouluja, korkeakouluja sekä kirjastoja. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että verkkosivujen ja digitaalisten ympäristöjen tulee olla sellaisia, että kaikki voivat käyttää ja ymmärtää niitä. Erilaiset käyttäjät ja heidän tarpeensa tulee huomioida jo suunnitteluvaiheessa.

Uusia mahdollisuuksia monenlaisille opiskelijoille

Digitaaliset oppimisympäristöt monipuolistavat kaikkien opiskelijoiden opiskelumahdollisuuksia. Ne lisäävät mahdollisuuksia ajasta ja paikasta riippumattomaan joustavaan opiskeluun. Opiskelijan ei tarvitse saapua tiettyyn aikaan luokahuoneeseen, vaan hän voi osallistua opetukseen omalta kotikoneeltaan. Verkkopöytäopiskelussa opiskelija voi usein myös valita hänelle sopivan opiskeluajan.

Teknologian käyttö opetuksessa voi lisätä opiskelun monikanavaisuutta. Parhaimmillaan opiskelija voi esimerkiksi kuunnella luentotallennetta, jossa on käytössä ääni, kuva ja tekstitys. Jos opiskelijalla on tarvetta kerrata asioita, hän voi pitää tauon tai katsoa luennon uudelleen.

Ajallisesta ja maantieteellisestä etäisyydestä huolimatta ei opiskelun digitaalisissa oppimisympäristöissä tarvitse olla yksinäistä. Tarkoituksenmukaisilla teknologisilla ja pedagogisilla ratkaisuilla opiskelijoiden yhdessä oppiminen ja yhteistyö onnistuvat hyvin. Vuorovaikutus opiskelijoiden kesken tai opettajan ja opiskelijoiden välillä voi olla saman- tai eriaikaista opiskelun tavoitteista riippuen.

Haasteita

Digitaalisten oppimisympäristöjen saavutettavuuteen liittyy monia haasteita. Oppijoiden tuen tarpeita voi olla hankala tunnistaa. Yksilöllisten järjestelyjen tarpeesta kertominen on yleensä oppijan omalla vastuulla. Oppijat ja henkilöstö eivät aina tiedä mahdollisuuksista ja erilaisista vaihtoehdoista. Koulutusorganisaation vastuunjako voi olla epäselvä, eikä tieto kulje toimijalta toiselle.

Pedagogiset ratkaisut voivat olla syrjiviä. Saavutettavuuden tukeminen ei kuitenkaan välttämättä vaadi erillisiä resursseja, vaan kyse voi olla henkilöstön osaamattomuudesta. Esimerkiksi monikanavaisten materiaalien tuottamiseen, kuten opetusvideoiden tekstittämiseen, on olemassa myös maksuttomia ja automatisoituja välineitä.

Teknologian nopea kehitys voi aiheuttaa ongelmia. Kaikki digitaaliset oppimisympäristöt eivät esimerkiksi toimi näkövammaisen käyttäjän ruudunlukijalla. Toisaalta tekninen kehitys edistää saavutettavuutta. Nykyisin älypuhelimista ja tableteista löytyy toimintoja, joihin ennen tarvittiin erillisiä teknisiä apuvälineitä. Oppija voi vaikkapa puhua muistiinpanonsa ääneen, ja laite muuttaa ne tekstiksi.

Saavutettavuuteen liittyvien haasteiden ratkaisemisessa eri toimijoiden välinen yhteistyö ja tiedonkulku ovat ensiarvoisen tärkeitä. Toimintatavat on sovittava ja niistä tiedotettava: keneen opiskelija ottaa yhteyttä, tarvitaanko lääkärintodistusta ja millaisia vaihtoehtoisia opiskelutapoja tarjotaan. Palautteen keräämisen, koulutuksen ja tuen on oltava säännöllistä.

Tarja Ladonlahti, Merja Laamanen ja Sanna Uotinen

Yliopiston opettajat KT **Tarja Ladonlahti** ja KT **Sanna Uotinen** työskentelevät **avoimessa yliopistossa**. FM, KTM **Merja Laamanen** toimii IT-asiantuntijana **Digipalveluissa**. He tutkivat ja kehittävät saavutettavuuden edistämistä korkeakouluopinnoissa. Saavutettavuus- ja esteettömyys -teeman parissa he toimivat eurooppalaisessa **TeSLA**-hankkeessa (Horizon 2020) sekä OKM:n rahoittamassa **DigiCampus**-hankkeessa.

Kuvassa vasemmalta: Merja Laamanen, Sanna Uotinen ja Tarja Ladonlahti

Teemakuva: Merja Laamanen, kuva kirjoittajista: Martti Minkkinen

Lähetä palautetta kirjoittajille: tarja.ladonlahti@jyu.fi, merja.h.laamanen@jyu.fi, sanna.uotinen@jyu.fi

[Edellinen](#) | [Seuraava](#) | [Palaajien palautteet](#)

0 kommenttia